

Referat: Fagudvalget for Sortsafprøvning

Mødetidspunkt og sted:

Torsdag den 26. november 2020, kl. 09:30, **online via zoom**.

Deltagere:

Gerhard Deneken, Mette Jespersen, Lisbeth Vestergaard, Brian Bacher Pedersen, Leif Hagelskjær, Merete Buus, Preben Klarskov Hansen og Anders Søndergaard Larsen
Teknisk ekspert: Erik Lawaetz (SES/VP-sukkerroer og bederoer)
Observatører i forb. med gennemgang af brødhvede: Flemming Olsen og Kim Nielsen fra Havnemøllerne i Vejle. Afbud fra: Steen Nørhede.

Velkommen v/Gerhard Deneken (GDE)

Kort gennemgang af mødets praktiske gennemførelse. Præsentation af formålet med møllernes deltagelse.

Herefter i gang med den formelle dagsorden.

1. **Præsentation af Plantenyhedsnævnet (PNN)**

PNN havde planlagt at deltage i begyndelsen af dagens møde for at forstå processen i Fagudvalget for sortsafprøvning. Pga. Corona-begrænsninger og vanskeligheder i at mødes første gang virtuelt, har PNN valgt at udskyde FU-deltagelsen til forhåbentlig næste møde – se vedlagte ppt-præsentation.

a. **Kompetencer – relation til FU**

Plantenyhedsnævnet træffer afgørelser m.h.t. sortslisteoptagelse, plantenyhedsbeskyttelse og certificering af opformeringsmateriale af frø og sædekorn. I den forbindelse kan PNN indhente udtalelser fra særlig sagkyndige og PNN har besluttet at Fagudvalget for Sortsafprøvning fortsat varetager denne rolle.

b. **Medlemmer**

GDE introducerede PNN medlemmer, der består af Anne R. Jørgensen, der er forkvinde, Johannes R. Jørgensen (Aarhus Universitet), Inger Holme (Aarhus Universitet) samt Kirsten Jørgensen og Søren K Rasmussen (begge Københavns Universitet). PNN har sit eget menupunkt på TystofteFondens hjemmeside.

c. **Introduktion af PNN i FU-intro**

FU-intro er redaktionelt gennemskrevet m.h.t. introduktion af PNN's rolle

2. **Meddelelser**

a. Tystofte

i. Godkendelse efter sommerens skriftlige høring

Kocazz (vinterraps), plus forældrelinjerne MSL053A15 og MSL053C15 er blevet godkendt og Kocazz indstillet til EU-sortslisten
Vinterraps Kim og DK Playa fortsætter i afprøvning 2020 og kommer til vurdering på næstkommende FU-møde.

ii. CPVO audit – planlagt til den 15-6-2020 er udsat til 2021 og akkreditering er forlænget med ét år pga. Corona begrænsninger

iii. Landbrugsstyrelsen arbejder fortsat på en bekendtgørelse til brødhvedelisten, der skal fastsætte de fremtidige kriterier for optagelse på brødhvedelisten. Indtil den træder i kraft, holder vi fast i den hidtidige proces.

3. **Ændring FU-intro**

a. **Paradigme til SES-vinterrug – PKH**

i. Materialet skal udvides med mere præcis skelnen mellem behandling af single cross hybrider – men ellers ok.

ii. Til næste FU er introen udvidet med et afsnit om SES-vinterrug.

b. Selvstændighedsvurdering: Gns. LSD contra beregnet LSD på basis af afprøvning – PKH

- i. Efter et par svære vækstår, med store klimatiske forskelle, blev det pga. stor variation anvendt en beregning af gennemsnitlig LSD værdi over 5 år i stedet for almindeligvis at anvende 2 års gennemsnitlige LSD-værdier.

4. Indstilling af sorter af vinterhvede til brødhvedelisten

- a. Der har de sidste to år været 6 forsøgslokaliteter. Gennemgang af resultaterne af bagningen. Der er 5 sorter til vurdering, samt 2 sorter på baggrund af tyske resultater. Ingen af de 5 sorter, der har været i afprøvning, indstilles til optagelse på brødhvedelisten, da de ikke lever op til alle de krav, der gælder for optagelse på listen. Til gengæld indstilles de 2 sorter, der er blevet anmeldt på baggrund af tysk afprøvning til optagelse, da de begge har fået en A-betegnelse.

5. Indstilling af sorter – inkl. spørgsmål til SES-aspekter for den enkelte art

GDE henledte Fagudvalgets opmærksomhed på introduktionen til Fagudvalgsrapporten. Introduktionen bidrager til at forventningsafstemme rapportens opbygning, forståelse og indhold. Specielt henledes Fagudvalgets opmærksomhed på afsnit vedr. habilitet, der er op til hvert enkelt medlem at vurdere i forbindelse med behandling af sorterne.

Beslutningerne om SES- og værdiindstillingerne af sorter, der blev behandlet, kan ses i mødets afkrydsningsskema. Afkrydsningsskemaerne skal ses i sammenhæng med Fagudvalgsrapporten, der er grundlag for argumenterne for de enkelte sorters indstillinger til godkendelse/afvisning hhv. yderligere afprøvning.

- a. **Korn:**
Vinterbyg	SES/VP
Vårbyg	SES/VP
SES: Spørgsmål til de viste signifikans-niveauer i plantelængde, der ikke helt er til at gennemskue. Det er miniblokeffekten, der giver de gode signifikanstal.	
Vårbyg – Økologisk	SES/VP
Havre	SES/VP
Vårhvede	SES/VP
- b. **Bælgsæd:**
Markært	VP – udgår, da sorterne i afprøvning er afmeldt afprøvning den 19-11-20
Hestebønne	VP/SES
- c. **Olieplanter:**
Vårraps	VP/SES
- d. **Rodfrugter:**
Sukkerroer	VP/SES
SES: FU-intro skal opdateres vedr. sukkerroer med muligheden for at anvende resultater fra VP til at understøtte resultaterne i SES. Der er anvendt sukkerindhold til adskillelse af to sorter samt for "roe: højde over jord" for at adskille to sorter. Metoden skal, hvis den er i overensstemmelse med TGP og guidelines, indarbejdes i SES-kvalitetsstyring, hvor det skal beskrives, i hvilke	

tilfælde metoden anvendes. Når det er på plads kan FU-intro opdateres med denne information.

Sukkerroer til energi VP/SES

Kartofler VP

e. **Majs, Silagemajs** VP

6. Teknisk udvikling - bilag SES

a. Vinterhvede: Bedømmelse af strå-marv 2020 ad bilag 6 v/PKH

I forlængelse af, at bedømmelsen af stråmarv i vinterhvede indtil 2020 ikke har været foretaget nøjagtigt som foreskrevet i den relevante guideline, blev det i forbindelse med sidste novembers FU aftalt at foretage en analyse af, om det kan have resulteret i at sorter er blevet adskilt på et forkert grundlag. Samtidig er alle sorter blevet bedømt for at finde ud af, om deres beskrivelser skulle ændres. Konklusionen blev, at der ikke har været adskilt sorter på et forkert grundlag, og at ingen af de sorter, der er gået igennem SES på Tystofte, skulle ændres i beskrivelserne.

Samtidig er der indarbejdet procedure for opdatering og vedligeholdelse af vores arbejdsbeskrivelser, så de til enhver tid er i overensstemmelse med gældende guideline.

VP

b. **Opdeling af vinterbyg i 2rd og 6rd afprøvning – ASL**

Der blev med udgangspunkt i markplan for Tystoftes forsøg i vinterbyg forklaret hvordan årets forsøg i vinterbyg er randomiseret. Randomiseringen er et alpha-design med separat randomisering af hhv. 6- og 2-radede sorter. De enkelte delblokke er samlet i grupper af op til 3 delblokke. Mellem grupper af delblokke er der hhv. et 6- og et 2-radet værn lagt ind for at undgå naboeffekt. Designet er et kompromis, idet samling af delblokke mindsker den statistiske sikkerhed ved sammenligning af sorter på tværs af grupper, mens anlæg med komplet randomisering af delblokke vil give mange værn og dermed et større forsøgsareal.

I 2020 har det rent teknisk været en tidskrævende proces at randomisere forsøgene. Til 2021 arbejdes der på en mere automatiseret løsning.

Metoden kan evt. blive aktuel i andre arter i fremtiden.

c. **Aksnedknækning vår- og vinterbyg – ASL**

I 2020 er der i alle udbytteforsøg (A/B, A+/B samt økologiske) af vinter- og vårbyg registreret nedknækning af strå og aks ved modenhed. Dertil er der registreret nedknækning ved overmodenhed (2-3 uger) i udvalgte observationsparceller fordelt over landet. Dette har krævet særlige aftaler med værterne, men har fungeret ok, og givet flere observationer end efter den hidtidige model. Det øgede antal observationer er opnået på bekostning af, at der ikke længere kompenseres for sorterens modningsdato. Tidligere år, har der imidlertid været ringe differentiering i modning og overordnet vurderes ændringen at være en gevinst.

Der er endvidere indsamlet data på skridning, modning og NDVI i Tystoftes forsøg med henblik på at evaluere vores registrering af modningstidspunkt. For tiden lavet det ved en vurdering af kernens hårdhed.

- d. **Revideret afprøvningsprotokol til afprøvning af sorter af kartoffel – ASL**
Efter samråd med danske anmeldere er forsøgsplanernes tekniske indhold blevet gennemgået og ført ajour. Derudover blev der fremlagt en model hvorefter forsøget ved Arnborg fortsætter i fuldt omfang, mens forsøget i Give erstattes af et screeningsforsøg. Dette anlægges med et begrænset antal knolde og har til hensigt at give en indikation af udbytteneiveau, samt en beskrivelse af knoldmorfologi og knoldsygdomme. Denne ændring er foreslået i lyset af det forhold, at kvalitet og sygdomme i udgangspunktet vægter højere for kartofler end for de øvrige afgrøder, vi har i afprøvning. Antallet af knolde, som kræves til et fuldt forsøg, er en væsentlig hindring for anmelderes muligheder for at opformere en sort og få den på markedet. Ændringen vurderes derfor at være fagligt velfunderet, samtidig med at den tilgodeser branchen.
- Der var ingen kommentarer eller indvendinger til de forelagte ændringer. Derfor træder forsøgsplanerne i kraft med virkning fra foråret 2021.

De nye afprøvningsprotokoller er vedlagt som bilag.

- 7. Eventuelt:** dato for næstkommende møde Tystofte
3-2-2021 forhåbentlig med deltagelse af PNN i begyndelsen af mødet. Anmeldere meddeles FU-indstillinger og evt. indsigelser modtages indtil den 9-12-2020. Den 10-12-20 mødes PNN og træffer afgørelser vedr. sortslisteoptagelse og plantenyhedsbeskyttelse.

Bilag:

- 1:** Fagudvalgets indstillingsskema vedr. SES-og værdiafprøvning,
2: Fagudvalgets indstillingsskema vedr. brødhvedelisten
3: ppt. Vedr. PNN-kompetencer og relation til FU